

Ένας νικηφόρος αγώνας, ένα πολύτιμο μάθημα

Των
Στάσας
Κοταρά,
Βαγγίας
Λυσικάτου,
Δώρας
Χονδροπούλου
και Ηλίας
Χρονόπουλου

«Δεν έχουμε άλλο τρόπο για να ακουστεί η φωνή μας, για να μάθετε το δίκιο μας. 300 από εμάς ξεκινάμε Πανελλαδική Απεργία Πείνας σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, στις 25 του Γενάρη»

Μερικούς μήνες πριν, μια ομάδα μεταναστών που ζουν και εργάζονται στην Κρήτη διερευνούν το ενδεχόμενο να προχωρήσουν σε απεργία πείνας. Από την αφάνεια της μαύρης εργασίας και με τον κίνδυνο να συλληφθούν ανά πάσα στιγμή, αποφασίζουν να διεκδικήσουν με τον πιο σκληρό τρόπο το δικαίωμα να εργάζονται και να ζουν νόμιμα. Οργανώνουν συνελεύσεις και έρχονται σε επαφή με οργανώσεις και συλλογικότητες, ζητώντας βοήθεια στην προετοιμασία και την οργάνωση της απεργίας πείνας. Στις 25 Γενάρη, 250 από αυτούς ξεκινούν απεργία πείνας στο υπό ανακαίνιση κτίριο της Νομικής και άλλοι 50 στο Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης.

Νομική: Η πρώτη σύγκρουση

Η εγκατάσταση των μεταναστών εργατών στο άδειο κτίριο της Νομικής ξεσηκώνει κύμα αντιδράσεων. Το δόγμα «το ακίστε κάθε κοινωνική αντίσταση εν τη γενέσει της» επιστρατεύεται για τη διατήρηση της «κοινωνικής ειρήνης». Η στρατηγική της έντασης που εφαρμόζει η κυβέρνηση στηρίζεται σε ένα ευρύ τόξο συναίνεσης του πολιτικού και κοινωνικού κατεστημένου: την ίδια στιγμή, η Αριστερά αποδεικνύεται αδύναμη να υπερασπιστεί χωρίς υπαναχωρήσεις τον αγώνα και να αποκρούσει το φόβο που προκαλεί η επίθεση των ΜΜΕ.

Τα φαντάσματα των «εκβιαστών της ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού κράτους» και των «υποκινητών και στρατηγών της αλληλεγγύης» κάνουν την εμφάνισή τους. Η συζήτηση μετατοπίζεται στο θέμα του ασύλου, το οποίο – παρά το ιστορικό του βάρος – συρρικνώνεται σε «άσυλο ιδεών» και χώρο φοιτητικών πάρτι. Το ουσιαστικό του περιεχόμενο, η προστασία ενός κοινωνικού αγώνα με πολιτικά χαρακτηριστικά, αμφισβητείται από τους αρχηγούς και «ξεχνιέται» από τους φίλους. Ο πρύτανης αίρει το άσυλο και η αστυνομία περικυκλώνει τη Νομική, αποκλείοντας όλες τις εισόδους. Χιλιάδες αλληλέγγυοι συγκεντρώνονται στη γύρω περιοχή και παραμένουν εκεί μέχρι τη λήξη των διαπραγματεύσεων, στις 5 το πρωί.

Οι απεργοί πείνας, βλέποντας πως η αστυνομία πρόκειται να εισβάλει, αποφασίζουν – σωστά – να δεχτούν τη μετεγκετάστασή τους, ώστε να συνεχίσουν τον αγώνα τους. Έστω και με άρση ασύλου (αλλά χωρίς να εισβάλει τελικά η αστυνομία), έστω και για τρεις ημέρες, το πανεπιστημιακό άσυλο έχει χρησιμοποιηθεί ως στέγη για έναν αγώνα του σήμερα – όχι ως μνημείο αγώνων του παρελθόντος.

Υπατία

Οι πρώτες μέρες στην Υπατία είναι μέρες ανασύνταξης. Λόγω της έλλειψης επαρκούς χώρου και του κακού καιρού, οι απεργοί πείνας στοιβάζονται στο εσωτερικό του κτιρίου, αλλά και σε σκηνές βργμένες από τη λάσπη, έξω από αυτό. Η «ενομούμενη ελληνική πολιτεία» δεν ήταν δυνατόν να επιτρέψει σε 250 μετανάστες να εγκατασταθούν στο άδειο κτί-

ριο της Νομικής, δεν είχε όμως πρόβλημα να δημιουργήσει ένα σκηνικό ανθρωπιστικής κρίσης.

Κι όμως, ενώ στην Υπατία η κυβέρνηση βλέπει την έναρξη της αντίστροφης μέτρησης ως τη διάλυση του αγώνα, μετανάστες και αλληλέγγυοι αναπτύσσουν ισχυρούς δεσμούς συντροφικότητας και οργανώνουν τη δύσκολη καθημερινότητα της μάχης. Περνούν στην πολιτική απεμπόληση με συνεχείς εξωστρεφείς δράσεις, που προσδίδουν στο κίνημα αλληλεγγύης ευρύτατη κοινωνική απεύθυνση και διαμορφώνουν ευνοϊκότερους όρους για τη συνέχιση του αγώνα. Πολύ γρήγορα, σωματεία, συνδικάτα, φοιτητικοί σύλλογοι, αυτοδιοικητικά σχήματα, δημοτικά και περιφερειακά συμβούλια, καλλιτέχνες, διανοούμενοι, εργαζόμενοι και απλοί πολίτες εντάσσονται στο κίνημα, που σύντομα αποκτά διεθνή εμβέλεια, χάρη σε κινητοποιήσεις αλληλέγγυων σε αρκετές πρωτεύουσες του κόσμου.

Στις συνθήκες αυτές, από τη «μηδενική ανοχή» και τα περί «βόμβας λοιμώξεων», η κυβέρνηση προβαίνει στις πρώτες υποχωρήσεις. Η ανίχνευση και διεύρυνση πολιτικών ρηγμάτων και αντιφάσεων στο αντίπαλο στρατόπεδο θα παίξει καθοριστικό ρόλο: πρώτα απ' όλα, καθιστώντας σαφές ότι την ευθύνη για ενδεχόμενη απώλεια ζωής την έχει η ίδια η κυβέρνηση – όχι οι αλληλέγγυοι.

Η 44η μέρα

Η δεύτερη και τελική συνάντηση των απεργών πείνας με τους αρμόδιους υπουργούς θα σημάξει την πρώτη ήττα της κυβέρνησης του Μνημονίου. Η κυβέρνηση αναγκάζεται να παραχωρήσει μια ιδιότυπη εξάμηνη ανανεώσιμη άδεια παραμονής με δικαίωμα ταξιδιού στις χώρες καταγωγής των απεργών πείνας. Δεσμεύεται να μειώσει τον απαιτούμενο αριθμό ενσήμων για την ανανέωση της άδειας παραμονής για όλους τους μετανάστες, και να παράσχει περίθαλψη στο σύνολο των ασφαλισμένων, ντόπιων και αλλοδαπών. Εγγυάται επίσης διαδικασίες επαναφοράς στη νομιμότητα όσων έχασαν μέχρι το 2009 τα χαρτιά τους. Ταυτόχρονα, δεσμεύεται να μειώσει τα χρόνια που απαιτούνται για τη νομιμοποίηση από 12 σε 8, δέσμευση από την οποία στη συνέχεια υπαναχωρεί.

Το πολιτικό «κεφάλαιο» της απεργίας

Η απεργία πείνας δεν θα μπορούσε προφανώς να λύσει όλα τα ζητήματα του μεταναστευτικού. Εξίσου προφανώς, όμως, η επόμενη μέρα μας βρίσκει σε καλύτερη θέση. Η μάχη των 300 διέρρηξε τις «κανονικότητες» του δημόσιου λόγου για το μεταναστευτικό. Μετατόπισε τον άξονα της πολιτικής αντιπαράθεσης, επανέφερε ορμητικά το θέμα στη δημόσια σφαίρα και άλλαξε τους όρους με τους οποίους αυτό συζητείται. Οι 300 μετανάστες εργάτες ανάγκασαν την ελληνική πολιτεία σε μια διαπραγμάτευση, με υποκείμενα την ύπαρξη των οποίων η ίδια δεν αναγνώριζε μέχρι πρότινος – με τον τρόπο αυτό κέρδισαν, de facto, την ιδιότητα του πολίτη.

Τα παραπάνω αποκτούν ξεχωριστή σημασία αν ενταχθούν στα πολιτικά και κοινωνικά συμφραζόμενα όπου ελαβε χώρα η μάχη των τριακοσίων. Η συγκυρία της κρίσης δεν είναι μόνο το αντικειμενικό πλαίσιο ερμηνείας των κυβερνητικών χειρισμών και της εν γένει έντασης της καταστολής. Είναι, ταυτόχρονα, και η αιτία που η νίκη της απεργίας αποκτά έναν σημαίνοντα συμβολικό χαρακτήρα. Οι 300 κατάφεραν το πρώτο πλήγμα

σε μια κυβέρνηση που για περισσότερο από ένα χρόνο εξαπολύει μια ανηλεή επίθεση στα κοινωνικά και εργασιακά κεκτημένα. Στο φόντο αυτό, χάρη στην απεργία πείνας και για πρώτη φορά στην Ελλάδα, προκρίνεται με συνέπεια η ταξικότητα του μεταναστευτικού ζητήματος και όχι οι ανθρωπιστικοί ή οι περί ετερότητας λόγοι που –εύλογο– συνδέονται με αυτό.

Οι 300 δεν έδωσαν μια κλειστοφοβική μάχη με μοναδικό αίτημα τη βελτίωση της δικής τους ζωής: αντίθετα, επέλεξαν να αγωνιστούν με αυτοθυσία, προτάσσοντας τη νομιμοποίηση όλων των μεταναστών και την αλληλεγγύη με τους έλληνες εργάτες. Οι υλικές νίκες της απεργίας τους, έτσι, δεν βελτιώνουν μόνο την κατάσταση των ίδιων ή, έστω, συνολικά των μεταναστών, αλλά και των ελλήνων εργατών.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, εξάλλου, ανανοηματοδοτήθηκε η αλληλεγγύη. Όχι ως φιλανθρωπία για κάποιους δυστυχείς, αλλά ως αγώνας δίπλα σε αγώνα. Οι αλληλέγγυοι ήταν αγωνιζόμενοι δίπλα σε αγωνιζόμενους – όχι αγωνιζόμενοι για λογαριασμό κάποιων άλλων.

Οι 300, η κρίση της δημοκρατίας και η Αριστερά

Για όλους αυτούς τους λόγους, και με δεδομένη την πρόθεση να μείνουμε μακριά από θριαμβολογίες, πρέπει αντίστοιχα να αποφύγουμε την αυτουπονόμηση την νίκης και να αποδώσουμε στην έκβαση της μάχης το πρόσημο που της αναλογεί.

Η νίκη των 300 κατέδειξε ότι η περιστολή της δημοκρατίας δεν είναι μια διαδικασία μονόδρομη και νομοτελική: ακόμα και όταν η αυταρχοποίηση της πολιτικής δεν έχει προηγούμενο, ακόμη και όταν η ακροδεξιά λογική και ρητορική έχουν κατισχύσει πλήρως στο σύνολο των καθεστωτικών ΜΜΕ, ακόμα και όταν οι κοινωνικοί αγώνες απονομιμοποιούνται και ολόκληρες ομάδες ανθρώπων χάνουν το δικαίωμα στη δημοκρατική διεκδίκηση. Ακόμα και ο' αυτές τις συνθήκες, η ριζοσπαστική Αριστερά μπορεί να υψώσει ανήχωμα και να στηρίξει τους αγώνες των θυμάτων αυτής της κρίσης – ανταποκρινόμενη στα καθήκοντά της και απαλλαγμένη από φοβικά σύνδρομα.

Ο αγώνας των 300 ήταν ένας αγώνας διεκδικητικός, με κάθε βήμα να σχεδιάζεται για τη νίκη του αγώνα – όχι ένα απονενοημένο διάβημα στο οποίο η Αριστερά σύρθηκε, υποχρεωμένη από τις αξίες της. Μας έδειξε πως ζητούμενο κάθε αγώνα πρέπει να είναι η ισορροπία μεταξύ της γνώσης των υπαρχόντων συσχετισμών και της βούλησης για την ανατροπή τους. Η ισορροπία αυτή οριοθετεί το πεδίο εντός του οποίου αναπτύσσεται και το σχέδιο κάθε αγώνα. Καθώς η εποχή μας δεν αντιστοιχεί σε αγώνες διαμαρτυρίας με στόχο απλώς την καταγγελία του υπάρχοντος, ο σχεδιασμός καθίσταται σημαίνουσα συνιστώσα: κι αυτό διότι αναδεικνύει την αναγκαιότητα μιας πολιτικής του συγκεκριμένου, που δεν ισούται κατ' ανάγκη με τη μικρή πολιτική.

Ας αξιοποιήσουμε λοιπόν την πολύτιμη εμπειρία που μας προσέφερε ο αγώνας των μεταναστών για τους νέους αγώνες: αλλά και για μια Αριστερά που, αντί να παλεύει να απαντήσει σε αυτά που της προσάπτουν, αγωνίζεται να ανταποκριθεί σε εκείνα που της αντιστοιχούν. Στο μέγαρο της Υπατίας θυμηθήκαμε όλοι και όλες πως χρέος της Αριστεράς δεν είναι να αποκαλύπτει την αδικία, αλλά και να την καταργεί. Ας στοιχηθούμε πίσω από αυτό.

